

KALLELSE

Nämnd Socialnämnden

Datum och tid 2018-10-03 Kl. 09.00

Plats Gröna rummet, Socialförvaltningen, Östhammar

Besök	Nr	ÄRENDELISTA	Föredragande
	1	Tillkommande ärenden	
	2	Personärenden	Maria Didriksen
	3	Redovisning av delegationsbeslut	
	4	Information och anmälningsärenden september och oktober 2018	Ledningsgrupp
	5 A	Uppföljning; Systematiskt arbetsmiljöarbete till och med andra kvartalet 2018	Gabriella Westerberg
	6	Information; Projektsamarbete med staden Poti i Georgien inom äldreomsorg och LSS-boende	Jessica Helmevors
	7 B	Ekonomisk uppföljning per augusti 2018	Torbjörn Nyqvist
	8 C	Svar till Arbetsmiljöverket på inspektionsmeddelande 2018/008573	Håkan Dahlqvist
	9 D	Ändring; Delegationsbestämmelser för socialnämndens verksamhetsområden	Yvonne Wahlbeck
	10 E	Begäran om ramutökning för socialnämndens verksamhet för verksamhetsåret 2018	Håkan Dahlqvist
	11 F	Förlängning av överenskommelse om samverkan kring psykisk funktionsnedsättning	Håkan Dahlqvist
	12	Rapporter	
	13	Tillkommande ärenden	
Sekreterare	Fitim Kunushevci		
Ordförande	Kerstin Björck-Jansson		

p. 1

Tillkommande ärenden

---

p. 2

Personärenden

---

p. 3	Dnr SN-2018-64	Dpl 904
	Dnr SN-2018-65	Dpl 904
	Dnr SN-2018-66	Dpl 904

Redovisning av delegationsbeslut

Föreligger delegationslistor.

1. Arbetsutskottets protokoll 2018-09-19.
2. Beslut i vård- och omsorgsärenden 2018-08-01 t.o.m. 2018-08-31.
3. Beslut i individ- och familjeomsorgsärenden 2018-08-01 t.o.m. 2018-08-31.
4. Beslut i övriga ärenden registrerade 2018-08-01 t.o.m. 2018-08-31.

p. 4	Dnr SN-2018-2	Dpl 904

Information och anmälningsärenden september och oktober 2018

Ärendet omfattar muntlig information från socialförvaltningens tjänstemän, skriftlig information som nämnden tar del av via sitt digitala arbetsrum och skriftlig information som omfattas av sekretess och som redovisas i pärm.

Muntlig information från socialförvaltningens tjänstemän:

- Under år 2019 kommer tema för HSVO vara personcentrerad vård samt Nära vård 2013. Frågeställningen om hur vi går vidare med kunskapsstyrning penetrerades.
- Arbete med:
  - Effektiv och nära vård.
  - Lägesrapport lag om samverkan vid utskrivning från slutenvård.
  - Samarbete kring barn och unga som vårdas utanför hemmet.
- Boendestödet ökar inom IFO.
- Inom vuxensektionen är det ett jämt inflöde. Rekrytering av en ny medarbetare inom Vuxensektionen-Missbruk. Ytterligare två utredningstjänster behövs.
- Utbildningsinsats inom BoU har genomförts och ska följas upp.
- För tillfället jobbar fem konsulter inom BoU.

- Planering pågår för ett nytt stödboende.
- Matvarudistribution från Samhall till 80 brukare som får kalla matlådor tre gånger i veckan. Första dagen var det inkörningsproblem, men läget har förbättrats. Utlämning av informationsblad till brukare och hemtjänstpersonal om Samhalls nya roll i matvarudistributionen.
- Arbetet med inrättandet av en ny sjukskötersketjänst pågår. Flera ansökningar till tjänsten har inkommit.
- Andelen nattkameror som är placerade hos brukare har ökat från sex till nio. Ändring i riktlinjer för tillsyn och uppföljning.
- För tillfället är tre extratjänster utlagda på särskilda boenden och gruppbostäder.
- Kontinuerlig kontakt med kultur- och fritidsförvaltningen om föreningsbidrag kan tilldelas till föreningar som blir utförare av tjänster som socialförvaltningen är i behov av.
- Tillsynsärenden från miljö- och hälsoskyddsinspektörer angående städning och avdelningskök. Kan innebära extra kostnader.
- Introduktion av nya medarbetare inom den administrativa staben och överlämning av uppgifter till tillträdande administrativ chef.
- Uppföljning av internkontrollarbete pågår och redovisning inför socialnämnd sker i oktober.
- Skriftlig redovisning av nya chefer och medarbetare inom avdelningarna i socialförvaltningen presenteras till socialnämnden vid nästa sammanträde.

Socialchef Håkan Dahlqvist, individ- och familjeomsorgschef Yvonne Wahlbeck, vård och omsorgschef Carina Kumlin samt administrativ chef Torbjörn Nyqvist föredrar ärendet.

I ärendet yttrar sig Anna-Lena Söderblom (M) och Lars Sandberg (S).

Arbetsutskottets förslag 2018-09-19

Socialnämnden tar del av informationen.

---

p. 5

Dnr SN-2018-128
Dnr SN-2018-144Dpl 701
Dpl 026Uppföljning; Systematiskt arbetsmiljöarbete till och med andra kvartalet 2018**Handling A**

Föreligger uppföljning av socialförvaltningens arbetsmiljöarbete till och med andra kvartalet 2018.

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden tar del av informationen.

Socialchef Håkan Dahlqvist föredrar ärendet.

I ärendet yttrar sig Lars Sandberg.

Arbetsutskottets förslag 2018-09-19

Socialnämnden tar del av informationen.

---

p. 6

Dnr SN-2016-280

Dpl 901

Information

Projektsamarbete med staden Poti i Georgien inom äldreomsorg och LSS-boende

---

Arbetsutskottets förslag 2016-12-07

Socialnämnden ställer sig som projektägare bakom en ansökan till Sida om ett kommunalt partnerskap på 3 år med projektstart den 1 juli 2017.

Områdeschef vård och omsorg Jessica Helmeffors föredrar ärendet.

Socialnämndens beslut 2016-12-21

Socialnämnden ställer sig som projektägare bakom en ansökan till Sida om ett kommunalt partnerskap på 3 år med projektstart den 1 juli 2017.

Projektet beviljades medel 2017-12-15. Redovisning av projektet och nyligen genomfört besök i Georgien.

Områdeschef Jessica Helmeffors föredrar ärendet.

Yrkande

Kerstin Björck-Jansson (C) yrkar att socialnämnden ska uppmärksamma projektgruppen på möjligheten att samarbeta med hjälpmedelsföretag istället för att använda utrangerade hjälpmedel.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på yrkandet och finner att socialnämnden beslutar att bifalla yrkandet.

I ärendet yttrar sig Anna-Lena Söderblom (M) och Ingeborg Sevastik (V).

Socialnämndens beslut 2018-03-28

Socialnämnden ska uppmärksamma projektgruppen på möjligheten att samarbeta med hjälpmedelsföretag istället för att använda utrangerade hjälpmedel.

Muntlig redovisning av projektet och nyligen genomfört besök i Georgien.

---

p. 7

Dnr SN-2018-47

Dpl 042

Ekonomisk uppföljning per augusti 2018**Handling B**

Föreligger ekonomisk uppföljning per augusti 2018.

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden tar del av informationen.

Administrativ chef Torbjörn Nyqvist föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2018-09-19

Socialnämnden tar del av informationen.

---

p. 8

Dnr SN-2018-57

Dpl 026

Svar till Arbetsmiljöverket på inspektionsmeddelande 2018/008573**Handling C**

Föreligger tjänsteutlåtande och svar till Arbetsmiljöverkets inspektionsmeddelande angående förbättringsområden socialförvaltningen ska uppfylla.

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden antar svar på skrivelse.

Socialchef Håkan Dahlqvist föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2018-09-19

Socialnämnden antar svar på skrivelse.

---

p. 9

Dnr SN-2015-5

Dpl 002

Ändring; Delegationsbestämmelser för socialnämndens verksamhetsområden**Handling D**

Föreligger information från SKL och tjänsteutlåtande med förslag till ändringar i socialnämndens delegationsbestämmelser.

LMA ersättning till person som ansökt om uppehållstillstånd enligt 16 e-f§Lag (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige, (den sk gymnasielagen.). En förutsättning är att ev utvisningsbeslut inhibiterats och att det finns en upprättad studieplan. Endast medel gällande uppehälle kan beviljas. Medel återsöks hos Migrationsverket.

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden fastställer tillägget till delegationsbestämmelserna.

Individ- och familjeomsorgschef Yvonne Wahlbeck och verksamhetscontroller Eva Andersson Lindholm föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2018-09-19

Socialnämnden fastställer tillägget till delegationsbestämmelserna (Bilaga 1).

---

p. 10

Dnr SN-2018-219

Dpl 049

Begäran om ramutökning för socialnämndens verksamhet för verksamhetsåret 2018

Handling E

Föreligger tjänsteutlåtande.

Socialnämndens verksamheter har under ett antal år dragits med ekonomiska underskott. Dessa har över åren ackumulerats till att idag uppgå till 42 mnkr för år 2018 enligt augusti prognos. Trots underskott har Östhammars kommun låga kostnader för äldreomsorg och socialtjänst enligt Kolada standardkostnadsavvikelser.

Förvaltningens förslag till beslut

Socialförvaltningen föreslår att kommunfullmäktige tilldelar socialnämnden en ramutökning med 22 mnkr samt en tillfällig ramutökning med 10 mnkr för verksamhetsåret 2018

Socialchef Håkan Dahlqvist föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2018-09-19

Socialnämnden föreslår att kommunfullmäktige tilldelar socialnämnden en ramutökning med 22 miljoner kronor samt en tillfällig ramutökning med 10 miljoner kronor för verksamhetsåret 2018

---

p. 11

Dnr SN-2017-14

Dpl 901

Förlängning av överenskommelse om samverkan kring psykisk funktionsnedsättning

---

Handling F

Föreligger tjänsteutlåtande.

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden beviljar förlängning av överenskommelse om samverkan kring psykisk funktionsnedsättning.

Socialchef Håkan Dahlqvist föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2018-09-19

Socialnämnden ställer sig bakom begäran till förlängning av överenskommelse om samverkan kring psykisk funktionsnedsättning fram tills ett reviderat förslag till avtal presenteras.

p. 12

Dnr SN-2018-19

Dpl 904

Rapporter

---

p. 13

Tillkommande ärenden

Socialförvaltningens arbetsmiljöarbete

Sjukstatistik, Socialförvaltningen

Total sjukfrånvaro (i procent), inkl. sjukersättning och rehabilitering, i förhållande till ordinarie arbetstid									
	150701-160630			160701-170630			170701-180630		
	alla	män	kvinnor	alla	män	kvinnor	alla	män	kvinnor
Total sjukfrånvaro	8,0	4,8	8,3	8,9	5,7	9,2	8,8	7,0	9,0
Ålder									
< 29 år	6,4	5,0	6,6	7,5	6,3	7,7	6,9	8,2	6,6
30 - 49 år	8,1	7,3	8,2	8,3	3,5	8,9	8,2	6,1	8,5
> 50 år	8,4	0,9	8,8	9,8	9,3	9,9	10,0	7,7	10,2
Långtidsfrånvaro >59 dgr i i relation till total sjukfrånvaro	50,0	1,2	48,8	49,0	1,9	47,1	48,4	4,1	44,3

Kommentarer till statistiken

Statistiken visar Socialförvaltningens totala sjukfrånvaro under perioderna 150701–160630, 160701–170630 och 170701–180630.

Den totala sjukfrånvaron varierar kraftigt mellan enheterna, vilket även innebär att frånvaron är relativt låg på vissa enheter.

Sjukstatistik, Vård och Omsorg

Total sjukfrånvaro (i procent), inkl. sjukersättning och rehabilitering, i förhållande till ordinarie arbetstid

	150701-160630			160701-170630			170701-180630		
	alla	män	kvinnor	alla	män	kvinnor	alla	män	kvinnor
Total sjukfrånvaro	8,5	6,6	8,6	9,2	6,7	9,4	9,1	8,0	9,2
Ålder									
< 29 år	7,0	6,1	7,1	7,7	6,6	7,9	7,4	9,4	6,9
30 - 49 år	7,9	9,5	7,8	8,6	5,2	8,9	8,3	6,2	8,5
> 50 år	9,3	0,7	9,5	10,2	10,7	10,1	10,4	10,4	10,4
Längtidssjukfrånvaro >59 dgr i relation till total sjukfrånvaro	50,2	0,8	49,4	48,6	1,1	47,5	48,6	3,5	45,1

Kommentarer till statistiken

Statistiken visar vård och omsorgs totala sjukfrånvaro under perioderna 150701–160630, 160701–170630 och 170701–180630.

Orsaker till sjukfrånvaro är bland annat psykisk ohälsa och smärta i leder.

Sjukstatistik, Individ- och familjeomsorg

Total sjukfrånvaro (i procent), inkl. sjukersättning och rehabilitering, i förhållande till ordinarie arbetstid

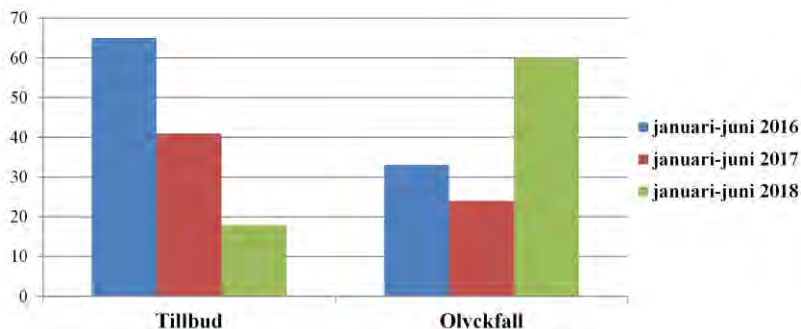
	150701-160630			160701-170630			170701-180630		
	alla	män	kvinnor	alla	män	kvinnor	alla	män	kvinnor
Total sjukfrånvaro	6,3	3,6	7,3	7,7	3,7	8,9	8,4	6,8	8,9
Ålder									
< 29 år	3,1	1,6	3,4	6,0	4,1	6,4	3,6	2,9	3,9
30 - 49 år	10,2	5,5	13,0	7,4	2,3	9,8	9,0	9,0	9,0
> 50 år	3,7	1,3	4,5	8,4	5,9	9,0	9,0	5,0	9,8
Långtidsfrånvaro >59 dgr i i relation till total sjukfrånvaro	48,9	4,0	44,9	53,1	4,8	48,3	47,8	7,8	40,0

Kommentarer till statistiken

Statistiken visar Individ- och familjeomsorgens totala sjukfrånvaro under perioderna 150701–160630, 160701–170630 och 170701–180630.

Orsaker till sjukfrånvaron är bland annat operationer och psykisk ohälsa.

Rapporterade tillbud och olycksfall januari - juni

Kommentarer till statistiken

Statistiken visar de anmälningar som skett i KIA (kommunernas informationssystem om arbetsmiljö) under januari-juni år 2016, år 2017 och år 2018.

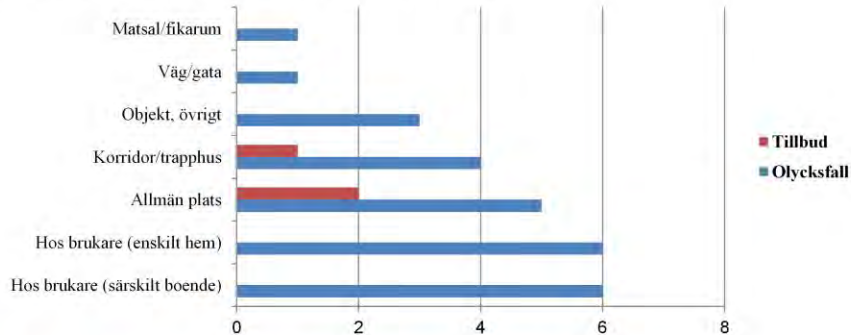
Att antalet olyckor nu är fler än antalet tillbud tyder på att fler lärt sig känna skillnad på de två begreppen.

En KIA-app ska installeras på samtliga av förvaltningens mobiltelefoner. Syftet med detta är att underlätta anmälningsförfarandet.

Plats för tillbud och olycksfall januari - juni 2018

Platsen är ej angiven i 54 av de anmälda fallen

Kommentarer till statistiken

Statistiken visar plats för tillbud och olycksfall på socialförvaltningen 180101–180630. Platsen är ej angiven i 54 av de anmälda fallen. Vanligast är att händelsen sker vid personlig omvårdnad.

Pågående arbete

- Handlingsplan gällande arbetsmiljöfrågor, exempelvis:
- En kartläggning gällande orsakerna till sjukfrånvaro ska genomföras
- Utveckling gällande skyddskommitténs arbete
- Undersökning och en riskbedömning gällande hot och våld inom vård och omsorg
- Mål för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön
- Stresshanteringskurser

Kommentarer

Socialförvaltningen har tagit fram en handlingsplan gällande arbetsmiljöfrågor. Arbetet har skett i samarbete mellan arbetsgivarrepresentanter och fackliga representanter. Planen är antagen av förvaltningens samverkansgrupp. Exempel på åtgärder som finns med:

- En kartläggning gällande orsaker till sjukfrånvaro kommer att genomföras på samtliga enheter under november 2018-januari 2019. Syftet med detta är att öka möjligheterna att vidta rätt åtgärder för att minska sjukfrånvaron.
- Skyddskommittén kommer att förlänga sina möten med syfte att kunna lägga större fokus på varje enskild fråga. Till respektive möte kommer det att göras en form av uppföljning för att öka kännedomen om hur det systematiska arbetsmiljöarbetet sköts.
- En undersökning och en riskbedömning gällande hot och våld inom vård och omsorg ska genomföras. Detta sker i samarbete mellan arbetsgivarrepresentanter och fackliga representanter. Vid behov ska en handlingsplan upprättas och rutinerna omarbetas.

- Mål ska, i enlighet med AFS 2015:4, att sättas upp för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön.
- Socialförvaltningens medarbetare ska erbjudas stresshaneringskurser två gånger per år.

Pågående arbete

- Återansökan till Vård- och omsorgscollege
- Styrande dokument gällande likabehandling
- Återkommande utbildningar i personalrelaterade datasystem

Kommentarer

- Östhammars kommun ingår i Vård- och omsorgscollege, vilket innebär att vi har kvalitetsstämpel som ställer krav på arbetsliv och utbildning. Återansökningar behöver göras regelbundet och i höst kommer det att göras på regional nivå och lokal nivå. Arbetet med detta är omfattande och förutom de redan existerande styrgrupperna har det tillsatts flera arbetsgrupper.
- Östhammars kommun har, genom Lednings- och verksamhetsstöd, arbetat fram en policy, en riktlinje och en rutin gällande likabehandling, diskriminering och mångfald. Dessa dokument har varit på remiss och kommer förmodligen att antas av respektive beslutande organ i slutet av året.
- Kommunen anordnar regelbundet utbildningar gällande våra personalrelaterade system, exempelvis KIA (kommunernas informationssystem om arbetsmiljö) där anmälningar och utredningar gällande skador, tillbud och riskbedömningar mm sker och rehabiliteringssystemet Adato.

Ekonomisk månadsuppföljning - Augusti

Socialnämnden, 2018

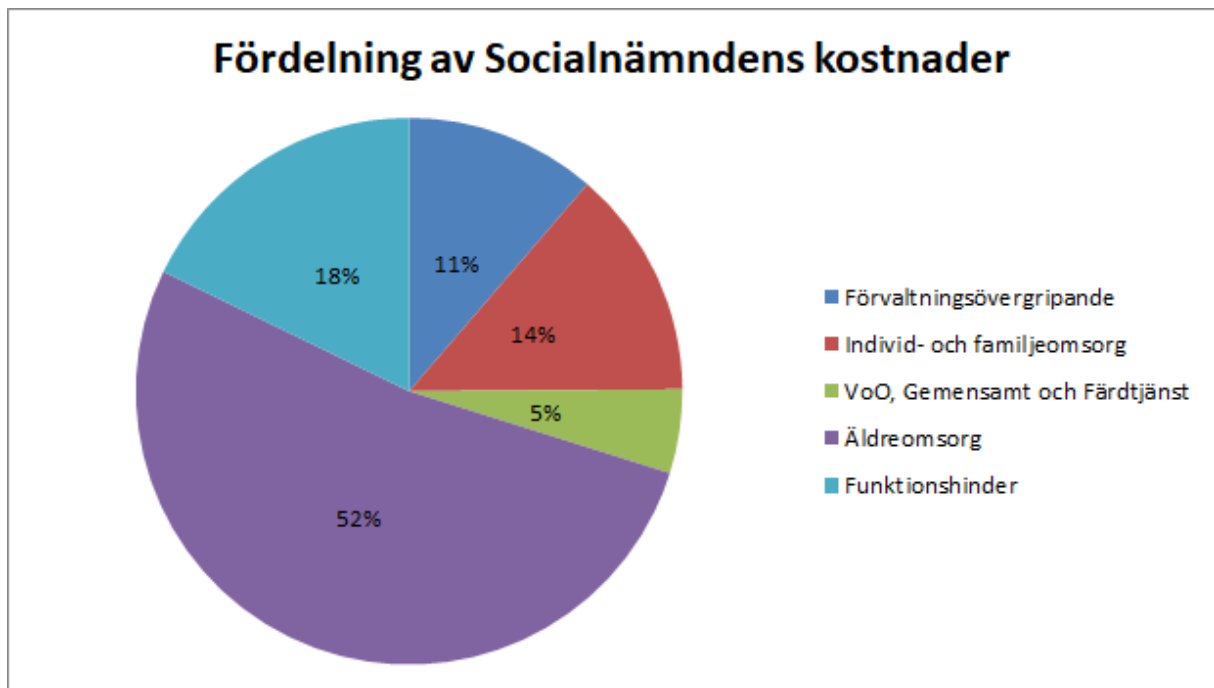
Innehållsförteckning

1 Ekonomiskt resultat	3
2 Ekonomisk analys	5

1 Ekonomiskt resultat

Sammanfattning

Socialnämndens budgetram för 2018 uppgår till 447,6 mnkr (budgettillskott om 0,5 mnkr till IFO under våren), vilket är en ökning med 4,29 procent jämfört med föregående år. De största blocken är "Äldreomsorg" och "Funktionshinder", följt av "Individ- och familjeomsorg", "Förvaltningsövergripande" och slutligen "VoO, Gemensamt och Färdtjänst".

Förvaltningsövergripande verksamhet

Inom blocket "Förvaltningsövergripande" finner vi "Nämnd och politik" samt "Stab & Administration" liksom "Lokalkostnader".

"Nämnd och politik" förväntas generera ett överskott om 2,6 mnkr, vilket tillsammans med ett beräknat överskott om 0,6 mnkr för "Stab & Administration" resulterar i ett förväntat överskott om 3,2 mnkr för blocket.

Individ och familjeomsorg

Verksamheten visar ett nettounderskott på -19,6 mnkr, med de större negativa avvikelserna fördelat enligt nedan:

- Myndighetsutövning IFO, -2,5 mnkr
- Familjehem, -5,5 mnkr
- HVB/Stödboende/Boende, -5,5 mnkr
- Ensamkommande, -9,6 mnkr

Vård och omsorg

Verksamheten visar ett nettounderskott på 25,6 mnkr, med de större negativa avvikelserna fördelat enligt nedan:

- Ordinärt boende, -5,1 mnkr
- Särskilt boende, äldre, -14,2 mnkr
- Insatser enligt HSL, -5,6 mnkr
- Bostad med särskild service vuxna, LSS, -1,5 mnkr
- Daglig verksamhet, LSS, -1,4 mnkr
- Personlig assistans, LSS och SFB, -1,0 mnkr

2 Ekonomisk analys

Förvaltningsövergripande verksamhet

De förvaltningsövergripande verksamheterna uppvisar en prognos som för helåret skulle generera ett överskott om 3,2 mnkr.

Individ- och familjeomsorg

Inom blocket "Individ- och familjeomsorg" finns kostnader för placeringar, öppenvård, rådgivning, ekonomiskt bistånd och ensamkommande barn. Prognosen för blocket individ- och familjeomsorg är att nettokostnaden blir på 81,0 mnkr 2018 vilket ger ett underskott på -19,6 mnkr.

Kostnaden för myndighetsutövning inom blocket förväntas ge ett underskott på -2,5 mnkr vilket förklaras av höga kostnader för bemanningskonsulter. Här pågår ett arbete för att minska beroendet av bemanningskonsulter.

Insatsen boendestöd ges utifrån nya riktlinjer från och med oktober 2017, där bland annat målgruppen är utvidgad och både socialpsykiatri (IFO) och biståndsenheten (VoO) kan fatta beslut. Utifrån utvidgad målgrupp och förväntat ökat antal ärenden har det skett en utökning av personal. Verksamheten fick förstärkning i budgeten till 2018 och förväntas gå med ett överskott på 0,9 mnkr.

Behovet av familjehem och HVB boenden för barn och unga har ökat och med utvecklingen följer ökade kostnader. Prognosen för 2018 är ett underskott på -11,0 mnkr där underskottet fördelas lika mellan familjehem och HVB barn och unga.

Verksamheten ensamkommande barn beräknas leverera ett underskott på -9,6 mnkr. Prognosen för intäkterna är -15,5 mnkr i jämförelse med budgeterade intäkter. Att intäkterna prognostiseras vara så pass mycket lägre än budgeterat beror på en turbulent situation kring åldersbedömningar, överflytt till Migrationsverket samt en osäkerhet kring vissa ersättningstyper i det nya ersättningssystemet.

Äldreomsorg

Den totala nettokostnaden för äldreomsorg beräknas till 258,9 mnkr vilket jämfört med en budget på 234,1 mnkr resulterar i ett prognostiserat underskott på -24,8 mnkr. Inom detta block är ordinärt boende samt särskilt boende, äldre de största; och står för 29 procent respektive 52 procent av de budgeterade kostnaderna. Utöver dessa verksamheter ingår SoL-insatser bland annat i form av ledsagning, anhöriganställning samt ej biståndsbedömda verksamheter.

Hemtjänsten inom egen regi beräknas ha en nettokostnad på 73,0 mnkr vilket är en kostnad på 5,1 mnkr över budgeterat. VoO har sedan maj påbörjat ett arbete att utveckla uppföljningen på såväl brukar- som utförarnivå för att på så sätt effektivisera och kvalitetssäkra verksamheten. Detta arbete fortsätter under hösten och verksamheten ser positivt på denna utveckling.

Särskilt boende, äldre beräknas under 2018 ha kostnader på 136,2 mnkr jämfört med budgeterade 122,0 mnkr. Likt övriga verksamheter kan detta underskott framförallt förklaras

av personalkostnader som överskrider budget men även av driftskostnader för bland annat IT- och leasingkostnader. Här finns en framtagna handlingsplan som förväntas minska kostnaderna, detta bland annat genom ett mer effektivt personalschema som trädde i kraft i maj.

Prognosen för insatser enligt HSL visar ett underskott på -5,6 mnkr vilket fortsatt förklaras av bristen på sjuksköterskor vilket kräver dyra, inhyrda sådana. Bara på Edsvägen har hyrsjuksköterskor kostat 1,0 mnkr under perioden juni till augusti men även här börjar vi se förbättringar.

Målsättningen är inte bara att rekrytera sjuksköterskor och på så sätt minska kostnaderna beroendet av dessa, utan målsättningen är även att rekrytera annan HSL-personal så som arbetsterapeuter och liknande. Ett aktivt arbete görs och har gjorts under året för att nå detta mål.

Funktionshinder

Inom blocket "Funktionshinder" står boende för vuxna och daglig verksamhet för 35,8 mnkr, vilket motsvarar 68 procent av det totala utfallet för blocket, per augusti månad. Övriga delar omfattar korttids- och elevhemsboende för barn och unga, personlig assistans samt ledsagning, kontaktperson/familj och avlösning.

2017 redovisade "Funktionshinder" ett underskott på -2,4 mnkr. Budgeten för 2018 har ökat med 20 procent och kostnaderna beräknas öka med 16 procent jämfört med 2017. Ökningen beror till stor del på att daglig verksamhet LOV under 2017 togs över från kommunstyrelsen. Prognosen för detta block ger nettokostnader på 81,7 mnkr, vilket skulle innebära ett underskott på 2,1 mnkr.

Verksamheten bostad med särskild service vuxna, LSS beräknas ge ett underskott på -1,5 mnkr. I detta ingår även kostnader för nya servicebostäder på Repslagaregatan. Detta kan till stor del förklaras av ökade kostnader inom gruppboendestäder på grund av ökad vårdtyngd med brukare som kräver extra omvårdnad i form av nattvak. Även utredning av schema och andra bemanningsfrågor inom gruppboendestäder har lett till ökade kostnader i form av konsult- och vikariekostnader.

Daglig verksamhet beräknas generera en nettokostnad på 16,7 mnkr, jämfört med budgeterade 15,6 mnkr. Internfaktura från Färdtjänst till Daglig verksamhet på 1,5 mnkr som förväntas inkomma i slutet av året förklarar till stor del det prognosticerade underskottet.

Trots att externa placeringar inom SoL beräknas ge ett överskott på 2,4 mnkr är det förväntade resultatet inom "Funktionshinder" ett underskott om -2,1 mnkr. Det förklaras av underskott inom såväl bostad med särskild service vuxna, LSS (-1,1 mnkr) och daglig verksamhet, LSS (-1,1 mnkr). Även nya externa placeringar inom såväl personlig assistans samt boende för barn och unga är bidragande till det förväntade underskottet.

Socialnämnden

Svar till Arbetsmiljöverket på inspektionsmeddelande 2018/008573

Socialförvaltningens förslag till beslut

Förvaltningens förslag till svar antas och översänds till Arbetsmiljöverket

Beslutsfattare/delegat; Socialnämnden

Bakgrund

Arbetsmiljöverket har, under mars 2018, inspekterat två arbetsplatser, Alunda och Gimo, inom vård och omsorg i Östhammars kommun. Arbetsmiljöverkets återföring skedde vid ett möte i maj 2018. Socialnämnden ska senast den 17 oktober 2018 inkomma med skriftligt svar till Arbetsmiljöverket.

Sammanfattning av ärendet

Vid inspektionen hittades sex förbättringsområden vid de två granskade enheterna. Det är främst rutiner vid det systematiska arbetsmiljöarbete exempelvis skriftliga riskbedömningar samt årliga uppföljningar. Men även rutiner för chefers arbetsmiljö och kränkande särbehandling behöver utvecklas. Arbetet med att förebygga hot och våld samt att bli bättre på att sätta mål för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön är andra områden som tagits upp. Detta svar har främst fokus på vård och omsorg men delar av bristerna som arbetsmiljöverket noterat omfattar även socialförvaltningen och Östhammars kommun som helhet. Exempel på detta är mål för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön.

Redovisat svar beskriver hur arbetsgivaren ska uppfylla kraven utifrån de brister som identifierats, samt hur skyddsombud och arbetstagare görs delaktiga i åtgärderna. Samtliga åtgärder är inlagda i "Socialförvaltningens handlingsplan för att förbättra arbetsmiljön och det systematiska arbetsmiljöarbetet" (se bilaga 1).

Denna plan följs bland annat upp på samtliga möten med skyddskommittén, vilket säkerställer att huvudskyddsombud och fackliga representanter är delaktiga i arbetet. Protokoll från skyddskommitténs möten görs, via intranätet, tillgängliga för samtliga medarbetare.

Beslutet skickas till

Arbetsmiljöverket
Socialförvaltningen

Svar till Arbetsmiljöverket på inspektionsmeddelande 2018/008573

Organisationsnummer: 212000-0290

Arbetsställe: Vård och omsorg

Besöksdatum: 13 och 15 mars, 8 maj 2018

Beteckning: 2018/008573

Sammanfattning

Arbetsmiljöverket har, under mars 2018, inspekterat två arbetsplatser, Alunda och Gimo, inom vård och omsorg i Östhammars kommun. Arbetsmiljöverkets återföring skedde vid ett möte i maj 2018. Vid inspektionen hittades sex förbättringsområden för vilka redovisning ska vara arbetsmiljöverket tillhanda senast den 17 oktober 2018. Redovisningen ska innehålla hur arbetsgivaren har uppfyllt kraven utifrån de brister som identifierats, samt hur skyddsombud och arbetstagare har varit delaktiga i åtgärderna.

Nedan följer en redovisning gällande hur arbetsgivaren avser uppfylla kraven, vad som är gjort och vad som återstår att göra. Skyddsombud har varit delaktiga i hela arbetsprocessen och samtliga medarbetare har hållits informerade.

Detta svar har främst fokus på vård och omsorg men delar av bristerna som arbetsmiljöverket noterat omfattar även socialförvaltningen och Östhammars kommun som helhet. Exempel på detta är mål för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön.

Samtliga åtgärder är inlagda i "Socialförvaltningens handlingsplan för att förbättra arbetsmiljön och det systematiska arbetsmiljöarbetet" (se bilaga 1). Denna plan följs bland annat upp på samtliga möten med skyddskommittén, vilket säkerställer att huvudskyddsombud och fackliga representanter är delaktiga i arbetet. Protokoll från skyddskommitténs möten görs, via intranätet, tillgängliga för samtliga medarbetare.

Brist och krav

1. Rutiner - systematiskt arbetsmiljöarbete - skriftliga riskbedömningar

Östhammars kommun ska, genom Lednings- och verksamhetsstöd, utveckla mallarna för riskbedömningar och även följa upp hur stödet gällande riskbedömningar fungerar. Detta ska samverkas.

Frågan gällande skriftliga riskbedömningar har förtydligats i rutinen gällande årlig uppföljning.

2. Rutiner - systematiskt arbetsmiljöarbete - årlig uppföljning

En kommunövergripande rutin gällande årlig uppföljning arbetades fram under 2017. Då det fanns brister i hur detta tidigare hade skötts tog Östhammars kommuns ledningsgrupp beslut om att rutinen i ett första skede skulle vara relativt enkelt utformad och endast omfatta enhetsnivå.

Rutinen gällande den årliga uppföljningen har utvecklats, av kommunens Lednings- och verksamhetsstöd och socialförvaltningens HR-generalist, och är antagen av Östhammars kommuns ledningsgrupp. Rutinen har gjorts känd för samtliga chefer inom Socialförvaltningen genom mail och muntlig information på möten.

Socialförvaltningens skyddskommitté ska följa upp att årliga uppföljningar faktiskt har gjorts och vid behov vidta åtgärder.

(Se bilaga 2.)

3. Rutiner - systematiskt arbetsmiljöarbete för era chefer behöver säkerställas

- Med syfte att minska risken att chefers arbetssituation glöms bort då det genomförs riskbedömningar ska Lednings- och verksamhetsstöd lägga in "chefers arbetssituation" i mallar för riskbedömningar. Dessa mallar finns tillgängliga via dataprogrammet Kommunernas informationssystem om arbetsmiljö (KIA).
- Vid de årliga medarbetarsamtalen diskuteras arbetsmiljöarbetet för chefer. Arbetsmiljöarbetet för chefer följs också upp i de regelbundet utförda medarbetarundersökningarna. Vid den senaste medarbetarundersökningen framkom det att cheferna inom vård och omsorg hade en hög arbetsbelastning, vilket ledde till en omorganisation med syfte att minska antalet medarbetare per chef. Inför förändringen genomfördes en riskbedömning. Organisationsförändringen trädde i kraft 180101. En uppföljning gällande denna organisationsförändring kommer att ske i oktober.
- Ett skyddsroundsprotokoll gällande chefers arbetsmiljö är inlagt i dataprogrammet Kommunernas informationssystem om arbetsmiljö (KIA). Skyddsrounden ska genomföras en gång per år. Frågorna bygger på avsnitt 1 i följande dokument:

<https://skl.se/arbetsgivarekollektivavtal/arbetsgivarfragor/nyhetsarkivarbetsgivarfragor/nyhetsarkivarbetsgivarfragor/checklistaforchefensarbetsmiljo.12406.html>

- Olika verktyg kan användas med syfte att förbättra chefers arbetsmiljö. Chefoskopet är ett exempel på ett verktyg för att förstå och utveckla chefers organisatoriska förutsättningar.
- Socialförvaltningen har en personalstrategi för perioden 2017-2019. Åtgärder som enligt denna ska vidtas syftar till att förbättra samtliga medarbetares arbetsmiljö. (se bilaga 3)
- Under hösten 2018 och framåt ska socialförvaltningens chefer regelbundet erbjudas att komma på så kallade "chefsfrukostar", vilket är en gemensam morgonträff. Vid dessa tillfällen ska aktuella frågor diskuteras och chefernas arbetsmiljö ska vara en stående punkt.

Arbetsmiljön är även en stående fråga på de chefskonferenser som regelbundet anordnas för chefer inom vård och omsorg. På chefskonferenser finns också möjlighet till reflektion gällande den egna arbetsmiljön, vilket varit uppskattat. Förslag på teman och frågor att diskutera finns framtaget och är, via intranätet, tillgängligt för samtliga av kommunens medarbetare.

4. Rutiner vid kränkande särbehandling

Östhammars kommun har, genom Lednings- och verksamhetsstöd, under våren 2018 arbetat fram en "Policy för likabehandling och mångfald", "Riktlinjer för arbete med likabehandling och mångfald i Östhammars kommun" samt en "Rutin vid diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier, repressalier och kränkande särbehandling i Östhammars kommun".

Dessa dokument har under sommaren varit på en remissrunda och i slutet av året kommer de troligen att antas av Kommunfullmäktige eller annat beslutande organ.

Då dokumenten är klara ska de göras kända bland socialförvaltningens medarbetare och, med syfte att underlätta detta arbete, ska förvaltningen ta fram en powerpointpresentation som, tillsammans med dokumenten, ska visas upp på samtliga arbetsplatsträffar senast i februari 2019.

Fram tills dokumenten är framtagna uppmanas chefer vara observanta gällande risker med kränkande särbehandling. Chefer kan få stöd av personal inom HR. Information gällande detta har lämnats på en chefskonferens.

5. Aktuell undersökning och riskbedömning - Våld och hot i arbetsmiljön

Socialförvaltningens samverkansgrupp har tillsatt en arbetsgrupp, som ska genomföra en undersökning och en riskbedömning gällande hot och våld inom vård och omsorg. Detta tillvägagångssätt säkerställer att arbetstagarrepresentanter blir delaktiga i arbetet. Arbetet ska vara klart senast i november 2018. Vid behov ska en handlingsplan upprättas och rutinerna arbetas om.

”Hot och våld” har lagts till som en punkt i den årliga uppföljningen.

6. Mål för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön (OSA-mål)

Östhammars kommun som helhet kommer ej att sätta mål för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön utan mål kommer att sättas av förvaltningen. En arbetsgrupp, som ska arbeta fram förslag gällande mål för den organisatoriska och sociala arbetsmiljön, har tillsatts av socialförvaltningens samverkansgrupp. Detta tillvägagångssätt säkerställer att arbetstagarrepresentanter blir delaktiga i arbetet. Förslaget ska diskuteras i socialförvaltningens skyddskommitté. Målen ska fastställas av förvaltningens ledningsgrupp senast i december 2018. Information gällande målen ska lämnas till Socialnämnden.

Bilagor

- 1) Handlingsplan för att förbättra arbetsmiljön och det systematiska arbetsmiljöarbetet inom Socialförvaltningen
- 2) Rutin gällande årlig uppföljning
- 3) Socialförvaltningens personalstrategi 2017-2019

2018-07-06

Avdelningen för juridik
Avdelningen för utbildning och arbetsmarknad
Avdelningen för vård och omsorg
Mia Hemmestad
Ove Ledin

Ny möjlighet till uppehållstillstånd – några frågor och svar om regelverket, kommunens skyldigheter och statlig ersättning m.m.

Allmänt

Riksdagen har den 7 juni 2018 beslutat om en ny möjlighet till uppehållstillstånd för vissa unga vuxna som kom till Sverige som ensamkommande barn och drabbats av lång handläggningstid (se [prop. 2017/18:252](#)). Reglerna börjar att gälla den 1 juli 2018. SKL:s kansli har under våren 2018 mottagit en rad frågor vad gäller framförallt vilka konsekvenser de nya reglerna får för förbundets medlemmar.

Genom denna promemoria görs ett försök att besvara aktuella frågor. PM:en är utarbetad av avdelningen för utbildning och arbetsmarknad i samarbete med avdelningen för juridik och avdelningen för vård och omsorg. De svar som redovisas i promemorian utgör vår tolkning av regelverket. Förhoppningen är att informationen i denna PM kan fungera som vägledning för förbundets medlemmar vid handläggningen av ärenden samt inför framtagandet av riktlinjer och ställningstaganden. Kommuner, landsting och regioner är dock inte bundna av vår tolkning.

Promemorian, som uppdateras vid behov, är uppdelad i fyra delar och besvarar frågor om

1. regelverket kring uppehållstillstånd,
2. kommunernas och i viss mån landstingens ansvar för de som söker uppehållstillstånd,
3. kommunens skyldigheter gentemot de som får uppehållstillstånd, samt
4. statlig ersättning.

Regelverket kring uppehållstillstånd

Vilka är de individer som kan få uppehållstillstånd enligt de nya reglerna och var befinner de sig?

Utifrån vad som framkommit till oss är det upptill 9 200 individer som kan omfattas av de nya reglerna. Av dessa är cirka 5 300 personer registrerade på en adress i eget

boende (ebo) och cirka 2 400 personer registrerade på ett av Migrationsverkets anläggningsboenden (abo). Vi har inga uppgifter vad gäller antalet ungdomar som lämnat Sverige. Ungefär 4000 personer bedöms vara minst 19 år.

Uppskattningsvis 30 procent av individerna har fått ett avslag på asylansökan och ett beslut om utvisning som vunnit laga kraft (dvs. gäller). Resterande 70 procent befinner sig fortfarande i asylprocessen, dvs. den tidigare ansökan om uppehållstillstånd prövas av Migrationsverket eller en domstol.

Vad krävs för att få uppehållstillstånd med stöd av de nya reglerna?

Den nya grunden för uppehållstillstånd finns i 16 f § den tillfälliga lagen¹. Av bestämmelsen framgår följande.

Personer som har fått, eller annars skulle få, ett beslut om utvisning ska få ett uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå om

- individen har ansökt om uppehållstillstånd senast den 24 november 2015,
- individen har, eller borde ha, anvisats till en kommun,
- Migrationsverkets beslut om utvisning har fattats, eller annars skulle ha fattats, minst 15 månader efter ansökan och tidigast den 20 juli 2016,
- individen är 18 år eller äldre när beslutet om utvisning har fattats eller borde ha fattats
- individen befinner sig i Sverige när ansökan om uppehållstillstånd görs, och
- individen studerar eller har för avsikt att studera på gymnasial nivå. Om personen har för avsikt att studera krävs att han eller hon tidigare har studerat i Sverige.²

Ungdomen får ansöka om uppehållstillstånd vid ett tillfälle och ansökan ska ha getts in till Migrationsverket senast den 30 september 2018. Upphållstillståndets längd uppgår till 13 månader.

[Information om de nya reglerna om uppehållstillstånd för gymnasiestudier, Migrationsverket](#)

Vilka studieformer möjliggör uppehållstillstånd enligt 16 f § den tillfälliga lagen?

Upphållstillstånd kan beviljas för studier på

- gymnasieskola (introduktionsprogram eller nationellt program) eller gymnasiesärskola
- annan motsvarande utbildning, vilket avser studier på gymnasial nivå vid

---

¹ Lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige

² 16 f § andra stycket den tillfälliga lagen

- o kommunal vuxenutbildning (komvux)
  - o den särskilda utbildningen för vuxna (särvox) eller
  - o folkhögskola, eller
- en sammanhållen yrkesutbildning inom komvux eller särvox.

Studierna ska som huvudregel bedrivas på heltid. Om det finns särskilda skäl kan uppehållstillstånd beviljas även vid deltidstudier, se vidare nedan.

Kan den som får uppehållstillstånd för studier enligt 16 f § den tillfälliga lagen skrivas in i etableringen?

Nej, den som får uppehållstillstånd enligt 16 f § den tillfälliga lagen omfattas inte av etableringsregelverket.³

Hur visar ungdomen en avsikt att studera? Behövs det några handlingar från skolan?

Enligt regeringen bör det vara tillräckligt att utlänningen har intygat i ansökan om uppehållstillstånd att han eller hon har för avsikt att studera på en sådan utbildning som kan ligga till grund för uppehållstillstånd.⁴

Den som intygar en avsikt att studera ska också visa att han eller hon tidigare studerat i Sverige. Skolan kan därför, under sommaren och hösten 2018, komma att behöva bistå den unge med dokumentation som påvisar tidigare studier. Det kan vara t.ex. en tidigare individuell studieplan eller andra handlingar som visar att individen studerat.

Det är i första hand individen som ska visa att förutsättningarna för uppehållstillstånd är uppfyllda.

Kan ungdomen få förlängt uppehållstillstånd?

Ja, det går att söka och få förlängt uppehållstillstånd om individen fortsätter att studera på någon av de utbildningar som anges i den tillfälliga lagen. Längden på uppehållstillståndet beror på vilken studieform som den unge har valt.⁵

Efter fullföljd utbildning kan den unge få ett uppehållstillstånd på sex månader.⁶ Om den enskilde, efter fullföljd utbildning, får ett arbete som bl.a. möjliggör försörjning kan ett permanent uppehållstillstånd ges.⁷

---

³ Se 1-3 §§ lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

⁴ Se prop. 2017/18:252 s. 35

⁵ Vid exempelvis studier på nationellt program samt vissa yrkesinriktade utbildningar på introduktionsprogram, komvux och särvox bestäms giltighetstiden till sex månader utöver den tid som återstår av utbildningen enligt den individuella studieplanen, se t.ex. 16 a § fjärde stycket den tillfälliga lagen

⁶ 16 i § den tillfälliga lagen

⁷ 17 § den tillfälliga lagen

Vad menas med att fullfölja utbildningen?

Med fullföljd utbildning menas att den unge har ett examensbevis/studiebevis/intyg som visar att han eller hon fullföljt utbildning på

- ett nationellt program i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan eller annan motsvarande utbildning (utbildning på gymnasial nivå inom komvux, särvox eller folkhögskola)
- en yrkesinriktad utbildning som syftar till att underlätta etablering på arbetsmarknaden och som ges inom ramen för ett introduktionsprogram i gymnasieskolan, eller
- en sammanhållen yrkesutbildning inom komvux eller särvox.

Den unge kan få uppehållstillstånd för studier på en yrkesinriktad utbildning. Den individuella studieplanen blir ett viktigt underlag för att avgöra om utbildningen är en sådan utbildning som avses i regelverket om uppehållstillstånd.⁸

Vilka förändringar i studierna kan göras utan att det blir fråga om en ny yrkesinriktning?

Detta är inte tydligt angivet i lagen, utan det blir en bedömning som Migrationsverket gör vid prövningen av ansökan om förlängt uppehållstillstånd.

Enligt regeringen hindrar inte reglerna att vissa mindre justeringar av den individuella studieplanen kan göras. Det kan t.ex. handla om att lägga till en kurs som ungdomen behöver för att uppnå målen eller att yrkesstudierna kombineras med studier på grundläggande nivå, t.ex. svenska som andraspråk eller svenska för invandrare. Det bör däremot inte vara möjligt att beviljas uppehållstillstånd för studier som exempelvis innebär en påbyggnad av den utbildning man fullföljt eller nya yrkesinriktningar.⁹

Kan studier på deltid ligga till grund för uppehållstillstånd?

Utgångspunkten är att studierna ska bedrivas på heltid. Om det finns särskilda skäl kan uppehållstillstånd ges även vid deltidsstudier. Det kan exempelvis vara fråga om att någon på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning är förhindrad att studera på heltid. Det kan också vara fråga om unga vuxna som på grund av arbete är förhindrade att studera på heltid. För att särskilda skäl ska finnas i dessa fall bör det krävas att det inte är fråga om en subventionerad anställning, att lönen och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen och att arbetsgivaren har underrättat Skatteverket om anställningen.¹⁰

---

⁸ Se prop. 2017/18:252 s. 49

⁹ Se prop. 2017/18:252 s. 49

¹⁰ Se prop. 2017/18:252 s. 36

Kommunens och landstingens ansvar under handläggningstiden av ansökan om uppehållstillstånd

Har kommunen något ansvar för boende och ekonomiskt stöd under handläggningstiden av ansökan om uppehållstillstånd?

Ungdomar i asylprocess

De som befinner sig i asylprocess, dvs. har ett ärende om uppehållstillstånd som redan prövas i exempelvis domstol, kommer som regel att fortsätta ha rätt till logi och ekonomiskt stöd enligt LMA¹¹ av Migrationsverket. Dessa personer har ingen rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL för förmåner av motsvarande karaktär.¹²

Kommunen kan ha ett ansvar för vissa vårdinsatser till asylsökande ungdomar, exempelvis om de är i behov av vårdinsatser i form av vård enligt LVU¹³ eller vård med stöd av SoL¹⁴ på grund av sådana förhållanden som avses i 3 § LVU. Kommunen får ersättning för sådana insatser om vården påbörjats före 18 års ålder.¹⁵

Ungdomar som har fått avslag samt ett gällande beslut om av- eller utvisning

De ungdomar som har fått ett avslagsbeslut och ett beslut om avvisning eller utvisning som vunnit laga kraft har troligen förlorat logi och ekonomiskt stöd som Migrationsverket beviljat under asylprocessen.¹⁶

Om en ungdom ansöker om uppehållstillstånd med stöd av 16 f § den tillfälliga lagen får Migrationsverket eller domstol besluta att avvisnings- eller utvisningsbeslutet ska inhiberas (stoppas).¹⁷ Om verkställigheten inhiberas kan ungdomen – efter en s.k. anmälan om bistånd till Migrationsverket – ha rätt till ekonomiskt stöd enligt LMA i form av dagersättning och särskilt bidrag.¹⁸ Socialnämnden i vistelsekommunen ska besluta om och eventuellt utbetala ekonomiskt stöd enligt LMA.¹⁹ Den sökande ska lämna in ansökan till socialnämnden.

Denna grupp – dvs. den som har ansökt om uppehållstillstånd och av särskilda skäl medgetts rätt att vistas här under tiden som ansökan prövas – benämns nedan ”tillståndssökande”.

Enligt de uppgifter som lämnats till oss av Migrationsverket ska de individer, vars utvisningsbeslut inhiberas, få ett skriftligt beslut per post (benämns INHIB-G eller

---

¹¹ Lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

¹² 1 § andra stycket LMA

¹³ Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

¹⁴ Socialtjänstlagen (2001:453)

¹⁵ Se 10 § förordningen (2017:193) om statlig ersättning för asylsökande m.fl., asylersättningsförordningen

¹⁶ 11 § andra stycket LMA

¹⁷ 16 j § den tillfälliga lagen

¹⁸ 11 a § LMA

¹⁹ 3 a § andra stycket LMA

INHIB-GYM). Det finns inga formkrav avseende anmälan till Migrationsverket enligt 11 a § LMA.

Har tillståndssökande rätt till logi eller boende av Migrationsverket eller kommunen?

Tillståndssökande har inte rätt till logi enligt LMA av vare sig Migrationsverket eller kommunen.²⁰ Frågan om en tillståndssökande kan ha rätt till bistånd till bostad eller boendekostnader med stöd av SoL har inte prövats av domstol. I avvaktan på vägledande praxis gör vi tolkningen att tillståndssökande, som omfattas av LMA, inte har rätt till bistånd till bostad eller boendekostnader med stöd av 4 kap. 1 § SoL.²¹

Kommunen får ge bistånd om det finns skäl för det, även om någon rätt till bistånd inte finns, med stöd av 4 kap. 2 § SoL. Enligt vår bedömning kan bestämmelsen möjliggöra för kommunen att ge bistånd till tillståndssökande som de inte har rätt till enligt LMA. Bistånd med stöd av denna bestämmelse är frivilligt.²²

Tillståndssökande kan därtill, efter en individuell behovsbedömning, ha rätt till vissa vårdinsatser enligt SoL. Det är fråga om insatser som går utöver vad som omfattas av bl.a. logi-begreppet i LMA, dvs. inte motsvaras av förmånerna som ges enligt LMA.²³ Enligt vår bedömning är det fråga om insatser med stora och tydliga vårdinslag, exempelvis vård enligt LVU eller vård enligt SoL men där kriterierna för vård enligt 3 § LVU är uppfyllda.

Kan kommunen bevilja försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL till tillståndssökande?

Tillståndssökande har rätt till ekonomiskt stöd enligt LMA och ingen rätt till bistånd för motsvarande förmåner enligt 4 kap. 1 § SoL.²⁴ Frågan om kommunen kan bevilja bistånd med stöd av 4 kap. 2 § SoL i form av ekonomiskt stöd till tillståndssökande har inte prövats av domstol.²⁵

Någon rätt till statlig ersättning för utbetalat bistånd enligt SoL till tillståndssökande finns inte. Kommunen kan få ersättning för bistånd som utbetalats enligt LMA. Se vidare under ”Statlig ersättning”.

Var kan kommunen hitta vägledning kring biståndsprövningen enligt LMA?

Regler om bistånd till tillståndssökande finns i LMA, förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl, FMA, samt i Migrationsverkets föreskrifter och

---

²⁰ Se 9 § LMA

²¹ Se 1 § andra stycket LMA samt HFD 2013 ref. 83 och HFD 2017 ref. 33

²² Se även vår webbyhet *Förutsättningar för ensamkommande över 18 år att bo kvar i kommunen*, den 31 januari 2018, <https://skl.se/ekonomijuridikstatistik/juridik/halsoochsjukvardskolasocialtjanst/socialrattslsochassistans/ersattning/socialratt/forutsattningarforensamkommandeover18arattbokvarikommunen.13312.html>

²³ Jfr 1 § andra stycket LMA

²⁴ 1 § andra stycket LMA

²⁵ Se fotnot 22

allmänna råd om mottagande av asylsökande m.fl., MIGRFS 2018:3.²⁶
Migrationsverkets allmänna råd är inte bindande för kommunerna men kan ge vägledning.

Hur ansöker individen om bistånd enligt LMA?

Den som vill ansöka om dagersättning och särskilt bidrag ska göra en skriftlig ansökan till socialnämnden i vistelsekommunen. Ansökan ska innehålla en förklaring på heder och samvete att de uppgifter om ekonomiska och personliga förhållanden som lämnats i ansökan är riktiga. Ansökan ska vara underskriven.²⁷

Den som får dagersättning eller särskilt bidrag ska anmäla ändringar i fråga om inkomst eller andra förhållanden som kan antas påverka rätten till eller storleken av biståndet till socialnämnden.²⁸

Vilka handlingar behöver socialnämnden för att bedöma om en person är tillståndssökande?

Ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts.²⁹ Det är upp till nämnden att avgöra vilket underlag som behövs för att kunna avgöra om en individ har rätt till bistånd.

Som anges ovan inträder rätten till bistånd enligt LMA när individens av- eller utvisningsbeslut inhiberas och personen gjort en anmälan om bistånd till Migrationsverket enligt 11 a § LMA. Enligt de uppgifter som lämnats till oss av Migrationsverket ska inhibitionsbeslutet skickas till sökanden. Det är som utgångspunkt individen som ska visa att en anmälan har gjorts till Migrationsverket. Det finns dock inget formkrav för anmälan.

För frågan om rätt till ersättning till kommunen för utbetalat ekonomiskt bistånd, se vidare nedan under ”Statlig ersättning”.

Hur länge har tillståndssökande rätt till bistånd enligt LMA?

Vi bedömer att rätten till ekonomiskt stöd för tillståndssökande upphör när uppehållstillstånd ges.³⁰ Om individen inte beviljas uppehållstillstånd upphör rätten till bistånd enligt LMA en vecka efter att beslutet om avvisning eller utvisning på nytt blir verkställbart, om det inte är uppenbart oskäligt.³¹

---

²⁶ För Migrationsverkets föreskrifter och allmänna råd, se <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Styrning-och-uppfoljning/Lagar-och-regler/Foreskrifter.html>

²⁷ 8 § FMA

²⁸ 8 a § FMA

²⁹ 9 § förvaltningslagen (2017:900)

³⁰ Se 11 § LMA. Enligt vår bedömning omfattas tillståndssökande inte av 8 § tredje stycket LMA.

³¹ 11 a § LMA

Under vilka förutsättningar har individen rätt till dagersättning och särskilt bidrag?*Dagersättning*

Dagersättning beviljas till den som saknar egna medel och ska täcka kostnader för den dagliga livsföringen.³² Hänsyn ska tas till kontanter, banktillgodohavanden och andra tillgångar som kan omvandlas till likvida medel.³³ Dagersättning lämnar per person med ett fast belopp som anges i 6 § FMA. Det ska täcka kostnader för livsmedel, kläder och skor, fritidsaktiviteter, hygienartiklar och andra förbrukningsvaror.³⁴

[Se 3-4 §§ i MIGRFS 2018:3](#)*Särskilt bidrag*

En person har rätt till särskilt bidrag om det föreligger annat angeläget behov.³⁵ Det är som regel fråga om kostnader som är nödvändiga för en dräglig livsföring, t.ex. kostnader för vinterkläder, glasögon, kosttillskott, utrustning för funktionshindrade och spädbarnsutrustning.

En ansökan om särskilt bidrag ska utredas så snart som möjligt efter att den inkommit till socialnämnden.³⁶

[Se 6 § i MIGRFS 2018:3](#)**Hur utbetalas dagersättning?**

Dagersättning betalas ut förskottsvis per månad, om inte särskilda skäl föranleder annat. Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl för en kortare utbetalningsperiod anser vi att det kan beaktas om rätten till bistånd bedöms upphöra innan nästa utbetalningsperiod (t.ex. om uppehållstillstånd beviljas).³⁷

Vad gäller om socialnämnden avslår ansökan?

Om en ansökan om dagersättning eller särskilt bidrag avslås eller bifalls endast till viss del, ska beslutet delges den sökande.³⁸ Beslutet får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.³⁹ Beslut om bistånd enligt LMA gäller omedelbart.⁴⁰

Har tillståndssökande rätt att studera i gymnasieskolan?

Tillståndssökande har rätt att studera på samma villkor som asylsökande.⁴¹ Rätt till utbildning i gymnasieskola finns enbart om den unge påbörjat utbildningen före 18 års

---

³² 17 § LMA

³³ Se 3 § MIGRFS 2018:3

³⁴ 5 § FMA

³⁵ 18 § LMA

³⁶ Jfr 6 § MIGRFS 2018:3

³⁷ Se även Migrationsverkets allmänna råd till 3-4 §§ om utbetalning av dagersättning, MIGRFS 2018:3

³⁸ 9 § FMA

³⁹ 22 § LMA

⁴⁰ 22 § tredje stycket LMA

⁴¹ 29 kap. 2 § andra stycket 1 och 29 kap. 3 § första stycket skollagen (2010:800)

ålder, vilket innebär att det inte finns en rätt att t.ex. påbörja nationellt program efter att den unge fyllt 18 år.

Regeringen bedömer att kommunen, på frivillig väg, får erbjuda nationellt program till asylsökande elever som fyllt 18 år. Regeringen har också, genom en ändring i asylersättningsförordningen, gjort det möjligt för kommuner att få ersättning för sådana utbildningskostnader.⁴² Denna ersättning är dock kopplad till den som omfattas av 1 § första stycket 1 LMA, dvs. asylsökande.⁴³ Om kommunen erbjuder utbildning på nationellt program till tillståndssökande som fyllt 18 år finns det enligt vår bedömning ingen rätt till ersättning med stöd av nyssnämnd bestämmelse.

För mer information kring ersättningen för nationellt program, se vår webbnöhet [Ny ersättning för utbildningskostnader för asylsökande](#)

Har tillståndssökande rätt till hälso- och sjukvård?

Den som har fått vård med stöd av lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlännningar som vistas i landet utan nödvändiga tillstånd kommer enligt vår bedömning, när en ansökan om uppehållstillstånd för gymnasiestudier lämnas in och Migrationsverket stoppar verkställigheten, inte längre att omfattas av 5 § i den lagen. Individen har en rätt att vistas i landet enligt 1 § första stycket 3 LMA.

Den som omfattas av 1 § första stycket 3 och är tillståndssökande har ansökt om uppehållstillstånd för studier, dvs. inte skydd. Av förarbetena till lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. framgår bl.a. att rätten till viss subventionerad hälso- och sjukvård enligt den lagen ska avse den personkrets som anges i de överenskommelser som fanns mellan SKL och staten, dvs. personer som anges i 1 § första stycket 1 och 2 LMA.⁴⁴ Den tid som asylsökande ska omfattas av lagen bör motsvara den tid som denna grupp omfattas av tidigare överenskommelser.⁴⁵

Av förarbetena och de överenskommelser som låg till grund för 2008 års lag följer vidare att de som omfattas av 1 § första stycket 3 LMA inte har rätt till subventionerad vård.⁴⁶ Mot denna bakgrund gör vi bedömningen att de som är tillståndssökande inte omfattas av 4 § i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. och har således inte rätt till subventionerad vård på samma villkor som asylsökande. Vi bedömer att den rättsliga utgångspunkten är att tillståndssökande får vård på samma villkor som tredjelandsmedborgare som är i Sverige som turister, dvs. de har rätt till omedelbar (akut) vård om de vistas i landstinget och får en faktura på vårdkostnaden om de inte betalar vid vårdtillfället. Frågan har dock inte prövats av domstol.

⁴² Se bl.a. <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2018/05/starkt-mojlighet-till-utbildning-i-gymnasieskolan-for-asylsokande-elever-som-fyllt-18-ar/> och 3 a och 4 §§ asylersättningsförordningen

⁴³ 3 a § asylersättningsförordningen som hänvisar till den som omfattas av 1 § första stycket 1 LMA

⁴⁴ Prop. 2007/08:105 s. 24 ff.

⁴⁵ A.a. s. 27

⁴⁶ A.a. s. 41 f.

När uppehållstillstånd ges kommer individen att folkbokföras och ha rätt till subventionerad hälso- och sjukvård med stöd av hälso- och sjukvårdslagen på samma villkor som andra personer som är bosatta inom landstinget.⁴⁷

I vilken omfattning de tillståndssökande ska få subventionerad vård under handläggningstiden får varje landsting/region ta ställning till, utifrån de juridiska, politiska och andra hänsynstaganden som finns. Någon rätt till ersättning för kostnader för hälso- och sjukvård finns inte utifrån vår tolkning av nu gällande förordning.⁴⁸

De individer som befinner sig i asylprocessen, vilket utgör cirka 70 procent av de cirka 9000 personer som kan söka uppehållstillstånd för studier, omfattas av 1 § första stycket 1 LMA även om de lämnar in en ansökan om uppehållstillstånd för studier och är alltså asylsökande i lagens mening. Denna grupp har enligt vår bedömning därmed rätt till viss subventionerad hälso- och sjukvård.⁴⁹ Dessa individer ska också inneha ett LMA-kort och landstingen/regionerna har rätt till ersättning för sjukvårdskostnader.⁵⁰

Kommunens skyldigheter gentemot de som får uppehållstillstånd

Är kommunen skyldig att erbjuda de yrkesinriktade utbildningar på introduktionsprogram, komvux och särvox som kan möjliggöra uppehållstillstånd?

Kommunen har en skyldighet att erbjuda bl.a. yrkesintroduktion, men ingen skyldighet att erbjuda sådan yrkesintroduktion som syftar till etablering som möjliggör uppehållstillstånd. Det finns inte heller en skyldighet att erbjuda sammanhållna yrkesutbildningar inom komvux och särvox. Urvalet av yrkesinriktade utbildningar kan därför variera från kommun till kommun.

Vilka elever är kommunen skyldig att ta emot till gymnasieskolan?

Hemkommunen ansvarar för att alla behöriga ungdomar i kommunen som har rätt till utbildning erbjuds nationellt program respektive introduktionsprogram i gymnasieskolan.⁵¹ Vilken kommun som är hemkommun i skollagens mening följer av 29 kap. 6 § skollagen (2010:800).

I skollagen finns bestämmelser om vilka behöriga sökande som kommunen ska ta emot samt vilka behöriga sökande som kommunen får ta emot.⁵²

---

⁴⁷ Se 8 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

⁴⁸ Se 2 § i förordning (1996:1357) om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande

⁴⁹ Se lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

⁵⁰ Se förordningen (1996:1357) om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande

⁵¹ Se 16 kap. 42 § och 17 kap. 16 § skollagen

⁵² Se bl.a. 16 kap. 43-44 och 47 §§ samt 17 kap. 19, 21 och 21 a §§ skollagen

Har kommunen något ansvar för boende till de som får uppehållstillstånd?

Den som får uppehållstillstånd med stöd av 16 f § den tillfälliga lagen omfattas inte av den s.k. bosättningslagen⁵³ och kommer alltså inte att anvisas till någon kommun som har ansvar för att ordna boende. Enligt regeringen har individen som utgångspunkt ett eget ansvar att själv ordna sitt boende.⁵⁴

Det är inte socialnämndens skyldighet att tillgodose behovet av bostad i allmänhet för de som är bostadslösa.⁵⁵ I rättspraxis har domstolarna dock i undantagsfall bedömt att en individ kan ha rätt till bistånd från socialnämnden genom att nämnden ska tillhandahålla eller ombesörja en bostad som uppfyller kraven på skälig levnadsnivå. Detta förutsätter att individen är helt bostadslös och har speciella svårigheter att på egen hand skaffa bostad.⁵⁶ Så kan vara fallet om den enskilde t.ex. har en historik med vräkningar, skulder, missbruksproblematik eller lider av ohälsa.

Om den som får uppehållstillstånd med stöd av 16 f § den tillfälliga lagen ansöker om bistånd i form av t.ex. bostad får socialtjänsten göra en individuell behovsbedömning och utifrån detta fatta ett beslut enligt 4 kap. 1 § SoL.

Vilken kommun har ansvar för att bevilja eventuella biståndsinsatser till de som får uppehållstillstånd?

Vilken kommun som har ansvar för stöd och hjälp enligt SoL till de ungdomar som får uppehållstillstånd enligt 16 f § den tillfälliga lagen får avgöras utifrån bestämmelserna i 2 a kap. SoL kring ansvarig kommun.

Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver.⁵⁷ Den kommun där den enskilde vistas ansvarar för stöd och hjälp.⁵⁸ Om det står klart att en annan kommun ansvarar för stöd och hjälp åt den enskilde är vistelsekommunens ansvar begränsat till akuta situationer.⁵⁹ Så kan vara fallet om individen har en bosättningskommun i SoL:s mening. Med bosättningskommun avses

1. den kommun där den enskilde är stadigvarande bosatt, eller
2. om den enskilde är stadigvarande bosatt i en kommun men har sin starkaste anknytning till en annan kommun, den sistnämnda kommunen, eller
3. om den enskilde saknar stadigvarande bostad, den kommun till vilken han eller hon har sin starkaste anknytning.⁶⁰

---

⁵³ Lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning

⁵⁴ Se prop. 2017/18:252 s. 56.

⁵⁵ Se prop. 1979/80:1 s. 200 och s 356 samt prop. 2000/01:80 s. 92

⁵⁶ RÅ 1990 ref. 119 och RÅ 2004 ref. 130

⁵⁷ 2 kap. 1 § SoL

⁵⁸ 2 a kap. 1 § SoL

⁵⁹ 2 a kap. 2 § SoL

⁶⁰ 2 a kap. 3 § SoL

Frågan om när en vistelse i en annan kommun än individens bosättningskommun ska innebära att bosättningskommunen ändras bör, enligt förarbetena till SoL, avgöras av vad den enskilde har för avsikter med vistelsen. Om individen har för avsikt att återvända till sin bosättningskommun och har kvar sin bostad bör bedömningen av vilken kommun som är bosättningskommun i regel inte ändras. Vistelsekommunen ska dock, enligt regeringens uppfattning, anses vara bosättningskommun så snart den enskilde uppger att han eller hon inte ämnar återvända till ursprungskommunen.⁶¹

[SKL:s cirkulär 11:29, Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun](#)

Är socialnämnden skyldig att erbjuda en placering i t.ex. stödboende för de ungdomar som får uppehållstillstånd?

Av 6 kap. 1 § SoL följer att socialnämnden ska sörja för att den som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än det egna tas emot i exempelvis ett stödboende (för barn och unga i åldern 16-20 år). En beslut om att bevilja en ungdom t.ex. stödboende enligt SoL är ett biståndsbeslut enligt 4 kap. 1 § SoL.

De ungdomar som får uppehållstillstånd enligt 16 f § den tillfälliga lagen har enligt vår bedömning ingen rätt till en placering i ett boende enligt SoL enbart till följd av att de är unga vuxna mellan 18 och 20 år. En individuell bedömning får göras i varje enskilt fall utifrån individens vårdbehov och vad som behövs för att han eller hon ska uppnå skälig levnadsnivå.

Det finns inte en obegränsad frihet för en biståndssökande att välja sociala insatser oberoende av kostnader och inte heller en ovillkorlig rätt att få en viss bestämd insats. Vid bedömningen av vilken insats som kan komma ifråga för en biståndssökande individ måste en sammanvägning göras av olika omständigheter, såsom den önskade insatsens lämplighet, kostnaderna för den önskade insatsen i jämförelse med andra insatser samt den enskildes önskemål.⁶²

För frågan om rätt till ersättning till kommunen för mottagandet av ungdomar mellan 18 och 21 år som varit ensamkommande barn, se vidare nedan under ”Statlig ersättning”.

Hur ska ungdomarna som får uppehållstillstånd försörja sig?

Utgångspunkten är, enligt regeringen, att de personer som får uppehållstillstånd enligt 16 f § den tillfälliga lagen finansierar sina studier genom studiestöd.⁶³ Eftersom det räcker med en avsikt att studera för att få uppehållstillstånd enligt 16 f § den tillfälliga

---

⁶¹ Se prop. 2010/11:49 s. 39

⁶² Se prop. 2000/01:80 s. 91

⁶³ Se prop. 2017/18:252 s. 57

lagen kommer det dock att finnas individer som inte bedriver studier när uppehållstillstånd ges.

De ungdomar som studerar kan få studiestöd om de uppfyller kraven för sådant stöd.⁶⁴ Studiehjälp lämnas längst till och med det första kalenderhalvåret det år då den studerande fyller 20 år. Därefter kan individen söka studiemedel, som består av bidrag och lån.⁶⁵

Som framgår ovan omfattas den som får uppehållstillstånd enligt 16 f § den tillfälliga lagen inte av etableringsregelverket.⁶⁶ Socialtjänsten har det yttersta ansvaret och ekonomiskt bistånd kan aktualiseras för de individer som inte kan tillgodose sina behov på annat sätt, om det behövs för att uppnå skälig levnadsnivå. En individuell behovsbedömning får göras med utgångspunkt i 4 kap. 1 § SoL. Ett krav för att ha rätt till ekonomiskt bistånd är normalt att man står till arbetsmarknadens förfogande, men undantag kan göras om det finns godtagbara skäl.⁶⁷ Regeringen har uttalat att kravet att stå till arbetsmarknadens förfogande inte bör ställas på gymnasiestuderande ungdomar och det bör inte heller krävas av vuxenstuderande att omedelbart avbryta sina studier för att stå till arbetsmarknadens förfogande om studierna är en förutsättning för framtida arbete.⁶⁸

Ekonomiskt bistånd utgör samhällets yttersta skyddsnät och socialtjänsten kan som regel kräva att den enskilde söker de förmåner som han eller hon har rätt till, innan sådant bistånd aktualiseras. Vi anser därför att kommunen kan kräva att de individer som har rätt till studiemedel och studielån i första hand ansöker om sådant stöd för att finansiera sina studier. Den enskilde ska också söka de förmåner som han eller hon kan få genom t.ex. socialförsäkringssystemet innan ekonomiskt bistånd aktualiseras.

Statlig ersättning

Får kommunen ersättning för kostnader avseende bistånd enligt LMA?

Ja, kommunen har rätt till ersättning av Migrationsverket för kostnader som följer av att bistånd har utbetalats enligt LMA.⁶⁹

För att kommunen ska få ersättning är det, enligt vår tolkning av 23 § FMA och 18 § asylersättningsförordningen, tillräckligt att kommunen visar att bistånd har utbetalats enligt LMA. Har kommunen beviljat ekonomiskt bistånd med stöd av SoL finns det dock ingen rätt till ersättning med stöd av nyssnämnda bestämmelser.

---

⁶⁴ 2 kap. 4 § och 3 kap. 4 § studiestödslagen (1995:1395)

⁶⁵ 2 kap. 1-3 §§ och 3 kap. 1-3 §§ studiestödslagen

⁶⁶ Se 1-3 §§ lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

⁶⁷ 4 kap. 1 § andra stycket SoL

⁶⁸ Se prop. 2015/15:136 s. 21

⁶⁹ 23 § LMA och 18 § asylersättningsförordningen

Ersättning för kostnader för ekonomiskt bistånd till tillståndssökande,
Migrationsverket

Vilken ersättning får kommunen avseende de ungdomar som får uppehållstillstånd?

Regeringen har beslutat att ändra den s.k. ersättningsförordningen⁷⁰ så att kommuner och landsting får ersättning avseende de som får uppehållstillstånd med stöd av de nya reglerna på samma villkor som för andra nyanlända.⁷¹ Detta innebär att kommunen får bl.a. följande ersättning.

Initial schablonersättning

Kommunen får en initial schablonersättning som uppgår till 133 200 kr och avser kostnader för bl.a. mottagande och praktisk hjälp i samband med bosättning, särskilda introduktionsinsatser i bl.a. skola, komvux, tolkning och andra insatser för att underlätta etablering i samhället.⁷² Hur schablonersättningen fördelas följer av 12 § ersättningsförordningen.

Schablonersättning på 750 kr per dygn

En schablonersättning på 750 kr per person och dygn lämnas för personer som

- är mellan 18 och 20 år,
- har varit ensamkommande barn,
- inte har någon förälder som är folkbokförd i Sverige och
- har beviljats studiehjälp för någon av månaderna i det kvartal som ersättningen avser.⁷³

För de ungdomar som får uppehållstillstånd men inte bedriver studier i sådan omfattning att det finns en rätt till studiehjälp kommer kommunen alltså inte att få någon schablonersättning på 750 kr per dygn. Eftersom studiehjälp lämnas längst till och med det första kalenderhalvåret det år den unge fyller 20 år kommer schablonersättningen att upphöra när individen är mellan 19 och 20 år, beroende på när under året som den unge fyller 20 år.

Faktiska kostnader för vårdkrävande ungdomar

För ungdomar mellan 18 och 20 år som har varit ensamkommande barn och vårdas med stöd av LVU eller enligt SoL men har vårdbehov på grund av sådana

---

⁷⁰ Förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar, ersättningsförordningen

⁷¹ Regeringen, *Kommunersättningsförordningen anpassas till ny grund för uppehållstillstånd*, den 8 juni 2018, <https://www.regeringen.se/artiklar/2018/06/kommunersattningsforordningen-anpassas-till-ny-grund-for-uppehallstillstand/>

⁷² Se 10-11 §§ ersättningsförordningen

⁷³ 30 § ersättningsförordningen

förhållanden som avses i 3 § LVU får kommunen ersättning för faktiska kostnader, under förutsättning att vården påbörjats före 18 års ålder.⁷⁴

Kostnader för försörjningsstöd

Om förutsättningarna för rätt till schablonersättning på 750 kr per dygn eller faktiska kostnader för vårdkrävande ungdomar inte är uppfyllda får kommunen ersättning för kostnader för försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL fram till dess att ungdomen fyller 21 år.⁷⁵

Kommunen får också ersättning för initiala kostnader för ekonomiskt bistånd med 3000 kr för de som är under 20 år och 4000 kr för de som fyllt 20 men inte 65 år.⁷⁶

---

⁷⁴ 30 a § ersättningsförordningen

⁷⁵ 30 b § ersättningsförordningen

⁷⁶ Se 15-17 §§ ersättningsförordningen

Socialnämnden

Tilläggsförslag i delegationsbestämmelser för socialnämndens verksamhetsområden

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden fastställer tillägget till delegationsbestämmelserna.

Beslutsfattare/delegat: socialnämnden

Sammanfattning av ärendet

Lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige (den s.k.nya gymnasielagen) började gälla den 1 juli 2018. Om en ungdom ansöker om uppehållstillstånd med stöd av 16 f § den tillfälliga lagen får Migrationsverket eller domstol besluta att avvisnings- eller utvisningsbeslutet ska inhiberas. Om verkställigheten inhiberas kan ungdomen – efter en anmälan till Migrationsverket – ha rätt till ekonomiskt stöd enligt LMA. Socialnämnden i vistelsekommunen ska besluta om och ev. utbetala ekonomiskt stöd enligt LMA. Kommunen har också skyldighet att i vissa andra undantagsfall betala ut ekonomiskt stöd enligt LMA. Det bistånd som betalats ut enligt LMA ska avse medel till uppehälle, ej logi. Beloppet är idag 71 kr/dag för vuxna ensamstående. Kommunen kan återsöka den ersättning som betalas ut.

Underlag¹

Bilaga: Tilläggsförslag

Ny möjlighet till uppehållstillstånd – några frågor och svar om regelverket, kommunens skyldigheter och statlig ersättning m.m.

Beslutet skickas till

Nämndsekreterare/socialförvaltningens webbportal för ledningssystem.
IFO-chef, Verksamhetschef vuxen

¹ För att ta del av fullständiga underlag: kontakta socialförvaltningens registrator socialnamnden@osthammar.se

Förslag på tillägg till socialnämndens delegationsordning

Ärende och Kommentar	Lagrum	Delegat
LMA Bistånd enligt Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande mfl.		
Beslut om ekonomiskt bistånd enligt LMA i enlighet med Migrationsverkets riktlinjer. (dagersättning och särskilt bidrag)	LMA 1, 3a, 17 och 18 §§	Socialsekreterare/Handläggare
Beslut om nedsättning av dagsättning till asylsökande	10 § LMA	Verksamhetschef inom enhet där ärendet handläggs Ersättare: Samordnare inom enhet där ärendet handläggs.

Socialnämnden

Begäran om ekonomisk ramutökning för 2018

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialförvaltningen föreslår att kommunfullmäktige tilldelar socialnämnden en ramutökning med 22 mnkr samt en tillfällig ramutökning med 10 mnkr för verksamhetsåret 2018

Beslutsfattare/delegat: Kommunfullmäktige

Bakgrund

Socialnämndens verksamheter har under ett antal år dragits med ekonomiska underskott. Dessa har över åren ackumulerats till att idag uppgå till 42 mnkr för år 2018 enligt augusti prognos. Trots underskott har Östhammars kommun låga kostnader för äldreomsorg och socialtjänst enligt Kolada standardkostnadsavvikelser.

Sammanfattning av ärendet

Ramutökning har för socialnämnden verksamhet legat på mellan 2.5- 4.0 procent under de senaste tre åren. Kostnaderna för verksamheten har under samma period ökat med ca 4-6 procent. Socialnämnden har under åren arbetat med ett besparingsprogram i syfte att sänka kostnaderna vid förvaltningen. Samtliga verksamheter har haft stort fokus på att hålla budget och alla kortsiktiga åtgärder som går att vidta är vidtagna. Trots detta har förvaltningens ekonomi inte nämnvärt förbättrats. I samma takt som förvaltningen lyckats minska kostnaderna i driften har andra kostnader tilltagit. Exempel på detta är ökat behov av bemanningstjänster, externa placeringar enligt SoL och LSS, omställning av statligt stöd för ensamkommande samt volymökningar inom äldreomsorgen. Trots omfattande arbete kvarstår fortfarande relativt höga produktionskostnader inom områdena hemtjänst, korttidsvård och äldreboende. Socialnämndens ambition är att komma tillrätta med detta kostnadsläge under innevarande år. För att avsluta verksamhetsåret 2018 i balans behövs ett tillskott ske till socialnämndens ekonomiska ram.

Beslutet skickas till

Socialnämnden

Socialnämnden

Förlängning av överenskommelse om samverkan kring personer med psykiska funktionsnedsättningar i Uppsala län

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden tar beslut om förlängning av nuvarande överenskommelsen fram tills att ny överenskommelse föreligger.

Beslutsfattare/delegat: Socialnämnden

Bakgrund

Det föreligger sedan år 2013 en överenskommelse om samverkan kring personer med psykiska funktionsnedsättningar inom Uppsala län. Denna överenskommelse skulle revideras under 2016-2017 men på grund av regionbildningen blev detta aldrig gjort. Överenskommelsen är nu under bearbetning och beräknas vara klar under slutet av år 2018.

Sammanfattning av ärendet

”Överenskommelse om samverkan kring personer med psykiska funktionsnedsättningar inom Uppsala län” behandlar hur personer ska kunna få sina behov tillgodosedda av flera huvudmän samtidigt. Parterna (kommun och region Uppsala) har ett gemensamt ansvar för att rutiner och arbetssätt harmonierar med varandra för att insatserna ska göra vården så effektiv och individanpassad som möjligt. Dokumentet hanterar också formerna för hur samverkan mellan huvudmännen ska ske samt att parternas olika ansvarsförhållanden tydliggörs.

Beslutet skickas till

Socialchef:
Region Uppsala